

Bemærkninger til forslaget

EU har indledt optagelsesforhandlinger med 11 lande fra Central- og Østeuropa. Det er det erklærede mål, at samtlige ansøgerlande skal opnå medlemskab i begyndelsen af næste århundrede.

I de enkelte ansøgerlande er der bred støtte til landenes ønske om medlemskab såvel i befolkning som i de politiske partier. Men der eksisterer næppe noget sted et klart billede af, hvad et medlemskab af EU indebærer; de færreste kan vide, hvad udvidelsen vil betyde for dem selv eller deres samfund.

Der er ingen tvivl om, at udvidelsen på mange måder vil være både besværlig og omkostningsfuld. Landene skal gennemføre tusindvis af EU-regler i deres egen lovgivning, deres økonomier skal omstruktureres til markedsvilkår, deres produktion skal indrettes efter vestlige standarder og normer, og tusindvis af mennesker vil blive tvunget til at skifte arbejde eller vil blive drevet ud i arbejdsløshed. Det er samtidig begrænset, hvilke fordele det enkelte menneske umiddelbart vil kunne konstatere ved et medlemskab. Dette forhold skyldes bl.a., at forbedringer i landenes velfærd, herunder sociale, miljømæssige og arbejdsmiljømæssige fremskridt sker gradvist, og inden landet opnår medlemskab. Samtidig vil de kontante fordele ved et medlemskab først langsomt vise sig, bl.a. på grund af begrænsninger i EU's budget, og fordi landene først gradvist integreres fuldstændigt i EU.

Konsekvensen er, at der er en betydelig risiko for, at der opstår det, som kaldes et optagelseschok: De meget positive forestillinger om, hvad et EU-medlemskab betyder, viser sig slet ikke at stå mål med de faktiske realiteter.

En sådan situation kan let føre til stærke modsætninger internt i de enkelte lande og i forhold til EU. Hvis sådanne modsætningsforhold skal undgås, forudsætter det, at befolkningerne i Østeuropa får et mere realistisk billede af, hvad der venter dem. Det vil i den sammenhæng være en fordel, hvis flere mennesker i de enkelte lande inddrages i processen og beslutningerne, og at befolkningerne oplever international støtte til at løse deres problemer og interesse for den situation, de befinder sig i.

En række lande vil først opnå medlemskab om adskillige år. Og andre lande er slet ikke på tale som medlemmer. I de lande opstår der i sagens natur ingen optagelseschok. Men frygten for at blive koblet af det europæiske samarbejde og frustrationen over den økonomiske og sociale udvikling vil på samme måde være et grundlag for farlige modsætningsforhold og politisk ekstremisme.

Danmark har været en af de stærkeste fortalere for en udvidelse af EU. Danmark har såvel en interesse i som et medansvar for at undgå de problemer, som udvidelseschok kan medføre. Vi har på næsten samme måde en interesse i at undgå, at de nationale og folkelige modsætningsforhold i Europa bliver større.

Danmark har gode erfaringer med brede folkelige debatter om væsentlige politiske emner og for offentlig støtte til at forbedre grundlaget for sådanne debatter. Såvel den folkelige deltagelse som den offentlige støtte anses generelt for at være en naturlig del af demokratiet og som en forudsætning for Danmarks internationale engagement.

Danmark har deltaget aktivt for at styrke de svage demokratier i Østeuropa. Det er bl.a. sket i kraft af mangfoldige enkeltpersoners og organisationers aktiviteter i forhold til Østeuropa – aktiviteter, som bl.a. støttes af Demokratifonden.

Men hvor Demokratifonden giver støtte til, at østeuropæere kan komme til Danmark for at lære om det danske demokrati, så findes der kun meget begrænset mulighed for at støtte internationale debatter og aktiviteter af folkeoplysende karakter i Østeuropa og med international deltagelse fra bl.a. Danmark.

Det er klart, at det ikke vil være muligt for Danmark alene at tilvejebringe rimelige vilkår for brede folkelige debatter i Østeuropa. Det er først og fremmest et problem for de østeuropæiske lande selv. Men i kraft af den økonomiske situation, landene befinder sig i, er der kun ringe chancer for, at brede folkelige debatter vil blive prioriteret tilstrækkeligt højt.

Vi har med andre ord en situation, hvor såvel en succesfuld udvidelse af EU som et generelt godt samarbejds-klima i hele Europa forudsætter, at der skabes